

1922 Յունիս 1 P. Surf R. 12

ՏԱՅ

ՍԱՅ ՍԿՈՒՆԻ

Or Կա Գ Հ Ա Ծ Ո Ւ

Պատրաստեց՝ Թիրա-Շիշլի Մասնաճիւղի 1 խռմքը

Prepared from Pera-Chichli
1 troop scouts

Հասցե: 26 Խօստանեան խան, Սիրեկի, Կ. Պոլիս

HAI-SCOUT, organe des Boy-Scouts Arméniens. Adresse: 16 Khorassandjian Han, Sirkedji Constantinople.

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԿԱԶՄԵՑԻՆՔ ԱՅՍ ԹԻՒԾ

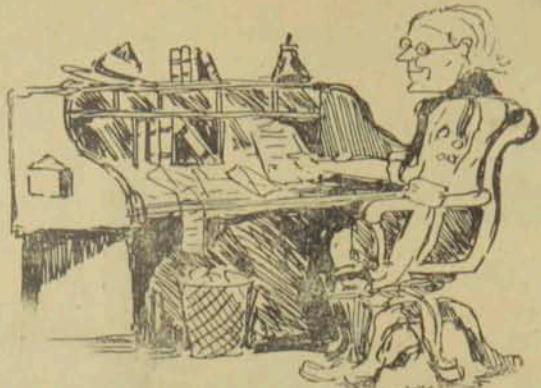
Հաստ չպիտի գրեմ որովհետև չափա-
զանց զբաղած եմ ինչպէս կը տեսնէք :

Այս թիւը որ մեր խումբը խմբագրած,
գծագրած և հրատարակած է, շատ հե-
տաքրքրական ըլլալ կը խոստանայ ար-
կածալից պատմութիւններով և նկարներով:

Ինչպէս դասաւորեցի այս թիւը: Ա-
ռաջնորդական հաւաքումի իրիկուն մըն էր
երբ խմբագրար կը խօսէր Ա. կարգի
քննութեան վրայ. այս առթիւ յիշեցուց
մեղ թէ շիտակ բան չէր միայն մեր մա-
սին մտածել և առաջարկեց քննութենէն
առաջ „Հայ Ակատուտի” թիւ մը մեր կողմէ
հրատարակել և առեցուց թէ՝ այս գործը
քիչ մըն ալ մեր փութաջանութեան ողին
երեւան համելու պիտի ծառայէր Միա-
ձայնութեամբ ընդունուեցաւ այս առա-
ջարկը և ոգեւորուած անմիջապէս գործի
ձեռնարկեցինք, պաշտօններ արտեցան
սկառուաներուն, մէկուն յօդուած կամթարգ-
մանութիւն՝ միւսին նկարներ գծել են.
ինձ ալ յանձնուեցաւ դասաւորումի պաշ-
տօնք օգնական մը առներով հետա այս առ-
թիւ յարմար կը տեսնեմ այս էջին մէջ քիչ
մը խօսիլ ձեզ հետ:

15 օր միջոց սահմանուած էր աշխա-
տութեանց Տասնընդհանուրորդ օրը արդէն
ամէն ինչ պատրաստ ըլլալով յանձնուեցաւ
ինձ դասաւորելու համար բան մը՝ որ գործս
մեծապէս գիւրացուց, կ'ուզեմ յնորհակա-
րսթիւն յայտնել աշխատակիցներուս ճշշ-
տապահութեան համար, նոյնպէս Հայ
Ակատուտի խմբագրութեան ևս բոլորիս կողմէ
որ այս թիւը մեղ տրամադրելու առա-
ջարկը սիրով ընդունեց:

Մեր ՄԲՑՈՒԽՐ. — Մըսումը զոր պիտի
գտնէք թերթին մէջ Բ. կարգի սկառու-
ներու՝ մանաւանդ Ա. կարգի սկառուներու
համար շատ գիւրին բան մըն է լուծելը,

միայն թէ քիչ մը աշխատութիւն պէտք է
բոլորդ ալ մասնակցեցէք անպայմանն , մի
մտածէք թէ չք կրնար յաջողիկ, եթէ
նոյն խակ չը յաջողիք փորձ մը ըրած կ'ը-
լաք:

Ա. կարգի բնուուրիւն. — Ա. կարգի
քննութեան պատրաստութիւն զողներ, ինչ
որ կը կարծեմ թէ բոլորդ ալ կը փափա-
փաքիք, որովհետև մինչև որ Ա. կարգի
սկառուներ չըլլաք սկառուտութեան ինչ ըլ-
լալը չը պիտի հասկնաք պէտք եղածին
պէտ Ա.յս թիւին մէջ „հին աղուէս”ը (հար-
կաւ ծանօթ է ձեզ) սկսած է նամակնե-
րու շարք մը, խիստ շահեկան պարունա-
կութեամբ հաճելի ոճով մը և յատկա-
պէս Ա. կարգի քննութեան համար գրուած,
որով առիթը մի փափցնէք և ուշագրու-
թեամբ հետեւեցէք այս նամակներուն և
մի փարանիք նաև անոնց մասին ձեր կար-
ծիքը յայտնելու մեղին:

Ճշմարի. — 1922 ին Բարիզի մէջ ձէմ-
պօրի (Միջազգ.սկառուտական խմբաւորում)
տեղի չղիսակ ունենայ, այլ Միջազ-
գային Ընդհ. ժողով մը պիտի գումարուի
22-30 Յուլիս Ա.յս ժողովին նիւթ պիտի
ըլլան սկառուտական շարժումը և գործնա-
նական մեծուները Միջազգային ժողովը
մինչև վերջ Բարիզի մէջ տեղի պիտի ու-
նենայ: Հնա մասնադէսներ պիտի գտնուին
պատասխաներու համար գործնական, կազ-
մական, կրթական են. հարցումներու կը
յուսանք թէ հայ սկառուներու ներկայա-
ցոցին ալ ներկայ կ'ըլլայ այս կարեւոր
խորհրդակցութեանց:

Ի ԴԵՐԵՒ ՀԱՆՈՒԱԾ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

ԼԷՇՆԱՐ ՄԲԻՆԵՐ

Զափազանց տաք ցորեկէ մը վերջ էր, Միլոսի-ի խումբը, գետեղերեայ մարդագետնի մը վրայ, իսաքանչ ու խաղաղ վայր մը՝ բանակած էր. նայն սկզբանի զիշերուան ողը, սակայն սկառուսները անակումի կը ակին չուրջ հաւաքուած կերպէին.

Ան-է, գիտէ՛ք տղաք, սէտք է որ պղտիկները յառկելու երթան, հիմայ ազօթենք, կը ձգեմ որ ովան սկառուսները քիչ մըն ալ նստին, ճիշտ անքան ժամանակ որ պղտիկները քնանալու սկսին:

— «Ե՞ս պարոն, պղտիկները տխուր ձայսով դիուողութիւն ըրբն. իսկ մեծերը խնդացին:

— «Անքեմն, սաքի՛, ազօթքի համարու:

Սկառուսները ոտքի ելան, զլուխնին ծռեցին, ազօթքը լնցաւ, պղտիկները վրան վերադարձան իրենց լաստիքներով:

— Եատ գեղեցիկ դիշեր մըն է, պարոն, չե՞նք կը նար լուսնի լոյտ քիչ մը լողաւ:

— Այս, բայց միայն անսնք որ լաւ լուզորդ են և լուսու, ու առանց աղմուկի, ասպա թէ ոչ պղտիկները անկողին չպիտի մտնեն:

Ես տակաւին չզիտի կարենամ պառկիւ լաւ է ար նորման ինձի հետ մեայ՝ իրը օգնական ընկեր մը Եատ հեռու մի երթաք, ջուրին մէջ չատ մնա-լու արոսնուած չէք:

Միլոսի խումբը երկու մասի բաժնուած էր, 13 տարեցանէն վեր եղողները իրը ծովային սկառուսներ մարզու ծ և իրենցմէ ունանք լաւ լուզորդներ էին: Քիչ ոյ լոդանքը սկսած էր:

Անոնցմէ մէկը՝ ծէք, կանակի վրայ դարձաւ և պայծառ մակերեւոյթին երեսը սահին սկսաւ. լողացող միւս ընկերներուն ճայնը հետզհետէ աւելի տը-կար լոեց և զով ջուրին մէջ մնարու հանոյքէն տարուած՝ ամէն ինչ մոռցաւ: Յանկարծ հօտիկէն սու-լիչ ձայն մը եկաւ ականջին՝ նախ կարծեց թէ ըս-կառու մըն էր. բայց տեսու որ օտար մարզու մը ձայն է:

... Քէ՛թ, Քէ՛թ հոտ ե՞ս:

Այս, Պէրթ եկո՛ւք:

ծէք փարթ վրայ դարձաւ և շուրջ դիտեց, Եատ զարմացաւ երբ տեսու թէ գետին հոսանքը զինքը քանակումէն հեռացուցեր ու քշած էր նաւի մը մօտ որ գետին միւս կողմը կապուած էր և կը ժառայէր իրը տուն:

Մոտածեց լոդանք բանակում վերադարձանակ ապահովաբար միայն ինք կը պահէր և խմբապետը կը նար մոտահոգուիլ մտածելով թէ բան մը պատահած էր իրեն, սակայն ուղեց հասկնալ այդ խօսակցութեան մասին:

— Որչափ ժամանակ ունինք գեռ հարցուց ճայնը:

— Երկու ժամ, պղտիկ նաւակը բերած ես:

— Արդէն հոս է, ապրանքները ժողիեցի՞ր:

— Անոնցմէ շատեր իրարու քով դրած եմ, զնա՞և պղտիկ նաւակը բեր:

ծէք հանդարտ կեցաւ ուռենիի մը ճիւղէն կառ-չելով որը գետին մէջէն բուսած էր:

Ի՞նչ կը նշանակէ այս, ի՞նչ աղբանք, հարցուց ինքինքին:

Անժանոթը շարունակեց, գլաւ դեռ շատ

թարգմ. Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ իս խմբակի առաջնորդ

ժամանակ ունինք պիտի զամ և շուրջը պիտի քննեմ, արկածի մը ողարագային լազուերը պատ-րա՞ստ է. աւելի լաւ կը ըլլար որ . . . :

ծէք աւելի չի կրցաւ լաել, որովհետեւ մարդը խուցը մտած էր՝ իմացածը իրեն կասկածելի թուեցաւ և լողալով նաւուն քով հասաւ, ձեռ քերովը նա-ւակին եղերքէն վեր քաշուելով պատուհանէն ներս նայեցաւ: Սպասուհին թափթիութերով ժրար մը կը շնէր բացայացարար արժէքաւոր բաներ էին, մինչ մարդը քարիւղի թիթեղեայ ամման մը բացած էր ու կը քննէր զայն. ծէք գարձեալ ջուրին մէջ սահեցաւ և զէպի դիմացի եղերքը լողաց, դուրս ելաւ և կը ցածին չափ շուտ վազելով բանակում հասաւ:

— Ի՞նչ խնդութիւն կ'ընէիր մինչեւ հիմայ, սաստելով հարցուց խմբապետը:

— Խենդութիւն չէ, սկառութի պատույս վրայ, հեւալով ըսաւ տպան:

— Խորհցանք մէ խեղզուած ես, չեմ գիտեր ինչպէս քեզ կորմնցուցինք . . .

— Կանակի վրայ կը սահէի, պարոն, քշուեցայ մինչև նաւը և այն ասեն զգացի որշափ հեռու գա-ցած ըլլալու, ու պատմեց իր տեսածները:

Միւս տղաբները իրենց թաց հագուստներով քոյլը շարուեցան և մտիկ ըրին:

— Գէտք է չաւոով գործել, ըսաւ խմբապետը, գացէք և լուսթեամբ հագուստէցէք տղաք, և ուշագ-րութիւն ըրէք, պղտիկները չի խանգարէք. շատ ենք այս գործին համար, գիխարկները մի զնէք, որ որոշ չիրեւաք: Տղաքը իրենց զգեստները հագան արագ կերպով և շարքի կեցան:

— Հիմայ ամէն ոք թող ուշագրութեամբ մտիկ ընէ, նաւով պիտի երթանք, ո՞վ պիտի դեկալարէ:

— Իմ կարգս է, պարոն, ըսաւ չառօլտ:

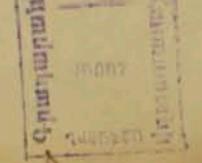
Լաւ քու պարտականութիւնդ պիտի ըլլայ, դի-մացի կողմը անցնել մեզ, յետոյ նաւակին թիթավար-ները միայն պահէլով՝ ձգել որ նաւակը քշուի մինչև նաւուն մատերը, երբոր մատենաս ուռենիի մը ճիւ-ղէն բանէ, նաւը եղերքին մօտ պահէ, մինչեւ ինձմէ նշան մը կամ լուր սասանալդ: Մնացեալները պիտի սողան նաւուն ետեւը և պիտի քննինք շուրու-շենիս եթէ Պէրթ կոչուած մարդը չէ հասած իր պղտիկ նաւակու, իրեն պիտի սպասենք: Եթէ նշանը տամ, նաւուն թիավար սկառուսները պէտք է տի-րանան պղտիկ նաւակին, մէջը մարդ ըլլաւ: Կամ ոչ, մի գործէք նաւակու շըլիւ թերեւս գողցուած ապ-րանք կը պարունակէ:

— Եատ լաւ պարոն, ըսին:

— ծէք, քեզի համար մատնաւոր գործ մը կայ, ա-հաւասիկ փայլուն լազուեր, կ'ուզեմ որ քիչ մը վար երթաս և հօնիկց զիտես նաւը. ծառի, մը ետեւը ժածկուէ, այնպէս որ կարենաս տեսնել առանց տեսնուելու, և զտիր այնպիսի տեղ մը ուսկից կա-րենաս լոյսի նշան մը ընել առանց անոնց մատնելու տեղը. մէկն ալ հոս պիտի ձգեմ զիտելու համար նաւը. նաւակին մէջինները փայլուն նշանին պէտք է

20393-ԱՀ

319-2000

նային, կրնաք մօսսով իրարու հետ հաղորդակցիլ և եթէ բացառաբար բան մը պատահի, կրնաք վասնգի նշանը տալ, թէ ծովէն և թէ ցամաքէն պիտի յարձակինք: Պատմած արկածի մը և քարիզի պատմութիւններէդ կը հետեւցնեմ թէ ասոնք միտք ունին նաւը կրակի տալէ վերջ, պղտիկ նաւակով փախչիլ, կ'ըսէին թէ երկու ժամ ունին դեռ, ասիկա կը նշանակէ թէ նաւուն մարդիները իրիկուն համար տեղ մը գացած են»:

Պղտիկ նաւակը արդէն պատրաստ էր և ցամաքի վրայ գործողներուն մէկ մասը գետին միւս

զրկեց քննութեան համար, շուտ մը դարձաւ և տեղեկագրեց հետեւեալը.

Տախտակամածին մէջտեղը պղտիկ ծրաբներու գէղեր կան, սպասուհին խուցին մէջ զրազած է վարագոյները թըջելով թիթեղեայ ամանին պարունակած հեղուկովը:

Ամօթ իրեն, մոմոաց խմբապետը, կ'ուզէի որ զայն կեցնէիք, բայց ասիկա մեզի պիտի արգիլ մարդը բռնելու, տեղդ դարձիր և դիտէ:

Ցաջորդ լոյսի հեռագիրը «մարդը, պղտիկ նաւակը գետէն վեր կուգայ» կ'ըսէր, սկառատները յուղ-

Ճեք լողալով Տուն նաւուն բով հասաւ և եզերթէն բանելով, վեր բաշուեցաւ ու պատուհաննեն ենրա նայեցաւ:

Կողմը անցան, բանակումի ամբողջ թոյլերով միասին:

Յետոյ պղտիկ նաւակը հոսանքին թողելով քշուեցաւ մինչև այս վայրը: ուր ուռենիի ճիւղերուն կառչելով կեցաւ, նաւուն հակառակ կողմը կարելի էր տեսնել, այս միջոցին երկայն լոյս մը ցոյց տըուաւ դիտողներուն՝ ձէքին տեղը:

«Պղտիկ նաւը չէ հասած գեռ», ըսին մոռավի:

Խոր լոռութեան մէջ սպասեցին Խմբապետը, նումանը, իր ամէնէն աշխոյժ սկառատներէն մին,

զրկեց քննութեան համար, շուտ մը դարձաւ և տեղեկագրեց հետեւեալը.

Տախտակամածին մէջտեղը պղտիկ ծրաբներու գէղեր կան, սպասուհին խուցին մէջ զրազած է վարագոյները թըջելով թիթեղեայ ամանին պարունակած հեղուկովը:

Ամօթ իրեն, մոմոաց խմբապետը, կ'ուզէի որ զայն կեցնէիք, բայց ասիկա մեզի պիտի արգիլ մարդը բռնելու, տեղդ դարձիր և դիտէ:

Ցաջորդ լոյսի հեռագիրը «մարդը, պղտիկ նաւակը գետէն վեր կուգայ» կ'ըսէր, սկառատները յուղ-

ԱՄՍԱԿ ԹԻՒ 5.—

Կը հասնելու քարար մը ուր նամակ մը կը զանէ, շատ լին ու զբութեամբ և անոր եզերէն մինչեւ որ հանդիպիս կամուրջի մը զուն վրայէն Հիւորս—Արեւելը ու զրկութեամբ երկաթուղի մը կ'անցնի:

— Ապրանքները պատրաստ են:

— «Եյս, ամէն ինչ պատրաստ է նաւուն մէջը կեցիր որ քեզի տամ:

Պէրթ ըրաւ՝ ինչ որ սպասուհին թելադրեց իրեն:

Ճէք նշմարեց որ նաւի սպասուհին գլխարկ մը և գողնոց մը հագած էր, շուտ մը գործի սկսան, ճերմակ գողնոցը լուսնի լոյսին տակ կը տեսնուէր, ամէն անդամ որ սպասուհին խուցէն գուրս կ'ելլէր ծրաբներով միասին:

— Ասիկա, վերջինն է, Պէրթ, ըստ:

— Հիմայ, ձեռքդ տուր, վեր ելեմ, ըսերով նաւուն վրայ ցատքեց, գործի սկսինք, քարիւզով լուտ մը թրջած ես ըստ, երկուքն ալ անյայտացան խուցին մէջ:

— Ըսէ նաւակին մէջիններուն որ սպատրաստ ըլլան գործելու ըստ խմբապետը սկառուտի մը, շուտ մը հրամանը մին սներուն հաստ:

«Դէնքդ ալ դէպի յառաջ» ըստ Հառօլու:

Երբ նաւուն հեռաւորութեան մէկ մասը առաջացան գետին հակառակ կողմէն աղդը արտեցաւ, միենայն պահուն խուցին պատուհանէն լոյս մը փայտեցաւ:

«Դէպի յառաջ, շուտ, շուտ:

Հառօլու նաւակը նաւուն ճիշտ քովը դարձուր, ջուռանը կորիէ, Պիլի, և յետոյ մեր նաւին անցուր, և գարձեալ յառաջ գացէք.» Հրամայեց:

Խուցին մէջ Պէրթին և սպասուհին շուքերը կը տեսնուէին, որն ք ասդին անդին վազելով վարագոյնները ըսնկցնելու վրայ էին:

«Բաւական է, ըստ մարդը:

Ճիշտ նոյն պահուն խմբապետը խուցին դուռը կը զարնէր, Պէրթ հայոյեց:

«Թէթ, պղտիկ նաւակին մէջը ցատքէ շուտ, ըստ աղջկան, այս մուրացկանները դուրսը պիտի պահէմ քեզի ժամանակ տալու համար:

Սկառուտի մը կացինը դուռը կոսից, յաջորդ վայրկեանին խմբապետը և երկու ռովը ներ (երեց սկս.) սնիկակէն ներս խուժեցին. Պէրթ խուցին միւս ծայըը վազեց, մինչդեռ սկառուտներ իրարու ետեւէ ներս կուգային. խմբապետին ետեւէն մէկը շիտակ գէպի գողը ուղղուեցու, սկառուտներ իրենց թոյլերը լիցուցին, մինչդեռ դուռը խորտակուած վար ինկած էր բոցերէն շրջապատուած և որ սկառուտները կը ջանացին մարել իրենց փոխ-խմբապետին հրամանին համաձայն:

Ցանկարձ մեծ աղմուկ մը լուեցաւ, սպասուհին վազած էր այն կողմը ուր պղտիկ նաւը կապուած էր և արդէն նետուելու վրայ էր երբ զգաց թէ նաւակը տեղը չէր Սակայն շատ ուշ էր, իր հաւասարակշութիւնը գտնելու համար աղաղակ մը արձակելով գետին մէջ ինկաւ:

Պէրթ շուրջը նայեցաւ ձայնին պատճառը հասկընալու համար, և այն ատեն խմբապետին առիթ տուաւ վրան յարձակելու Յաջորդ վայրկեանին երկու մարդիկ խուցին տախտակամածին վրայ կը տապլուէին, ռովը ներէն մէկը կոռուին մասնակցեցաւ Պէրթին գտառակները ու սովերը իրարու կապեց և խուցին հեռու նաւին ետեւի կողմը տեղ մը տարաւ:

Այս միջոցին սպասուհին գետին մէջն էր:

«Ենէ առ պոռաց Հառօլու թիավարներուն. նոյն պահուն, չուրին մէջ սուզուեցաւ, գէպի աղջկան կողմը լողալով, զայն բռնեց, խեղդուողը իրեն կառչեցաւ, կը պայքարէր երբ իրեն անյուսալի օգնութիւն մը հասաւ, Ճէքն էր:

«Զի կրցայ հոն կենալ և այս հանոյքը կորսնցնել, մոմուաց «Ճուրին մէջ ցատքեցի և դիմացի եղեք լողացի»:

Յաջորդ վայրկեանին նաւակը եկաւ և երեքը մէկ մէջը մտան:

Նոյն պահուն սկառուտներ կրակը «մարել կը շանային, քարիւղով թոշուած վարագոյնները իրենց գործը կը գժուարացնէին տա քութիւնը սարսափելի էր. և ահաելի մուխ կար Սակայն իրենց փողկապները բերաննուն վրայ դրած՝ խուցին քանի մը պատուհանները կոտրած էին ծովէն ջուր առնելու գործը գիւրացնելու համար:

Խմբապետը և ռովը մը մարդը կապելէ վերջ մասնակցեցան սկառուտներուն որ թաց բարձերով և վերմակներով կրակը կը ծածկէին, վերջապէս յաղթեցին. կրակը մարած էր Այս ամէնը այնքան յանկարծական եղած էին որ սկառուտները հազիւ կարողացան համնիլ, խմբապետը կը հաշուէր որ քիչ մը աւելի ժամանակ պէտք էր նաւը բեռնաւորեցնելու համար.

Վերջապէս գողցուած ապրանքները ետ բերուեցան ու խուցին մէջ կրակին շվասած մէկ անկիւնը կետեղուեցան. երկու նաւակները գետը անցնելու ժառայեցին:

Խմբապետը և երկու ռովը ներ նաւուն մէջ մնացին, առարկանները շտկելու և նաւուն աիրոջ սպասելու համար, փոխ խմբապետը Հակառուները բանակում տարաւ երկու բանտարկեալներն ալ միասին:

Հեծանիւով սկառուտ մը ոստիկանատուն զրկուեցաւ գէպքը իմացնելու և յանցաւորներու փոխադրութեան համար սոսիկան մը կանչելու:

Նաւուն բնակիչները երբ վերադարձան վախցան տակնու վրայ վիճակէն բայց անմիջապէս հասնեցան որ՝ վեսաը մեծ չէր եղած:

Մէկ խուցը միայն վեսա կրած էր իսկ արժէքաւոր առարկանները անվասա գտնուեցան:

Ոճրագործներուն նոյնակն էր նաւը ամբողջովին այրել ծրագրած էին որ Քէթ սոսիկանատուն վազելով պիտի պատմէր թէ ինչպէս հոսի հոսնքը մը վարագոյրը լամբրաքէն բռնկցուցած էր և կրակը տարածուած էր, և թէ ինչպէս աղատուած էր ինք՝ գիտուածով հոնկէ անցնող նաւավարի մը կողմէ, նոյն միջոցին Պէրթ գողցուած աղրանքները պիտի փախցնէր:

Կը յուսային թէ կրակը նաւուն ածխացեալ մարմնը միայն պիտի ձգէր և թէ սպասուհին պատմութիւնը ճգրիտ պիտի երեւար:

Ոպատուհին մի քանի օր առաջ միայն եկած էր հոն և հաստատուեցաւ թէ իր նպատակն էր գողութիւնը յաջոցնել:

Հետեւեալ առաւ «Զարթնումը սովորականէն քիչ մը աւելի ուշ հնչեց :

ԽՄԲԱԿԻ ՀԱԻԱՔՈՒՄՆԵՐԵՍ

Յովիսի տաք իրիկուն մըն է, սովորականին պէս խմբակի հաւաքում ունիմ:

Խմբակիս սկառատներէն երկուքը դպրոցական ըլլալով ստիպուած եմժամը 7ին հաւաքել՝ ժամանակէն առաջ մարզարանն եմ և կ'ոպասեմ որ տղաքը գան, նոյն իրիկուան հաւաքումին նիւթերը կը դասաւորեմ: Մտահոգութիւնն մը ունիմ, այն է ինչպէս ուղղել խըմբակիս սկառատներէն միոյն թերի ընթացքը, չեմ ուզեր երթալ խմբապետին պատմել, մինչեւ որ առանձին յաջողելու յոյս կտրեմ, որովհետեւ գիտեմ թէ գոհ չի մնար: Ան մեզ կը կրկնէ առաջնորդական հաւաքումներու ատեն, «Երբ թերութիւններ աեմնէք սկառատի մը վրայ, առանց վերջին ճիգը ընելու խմբապետին մի դիմէք, փորձեցէք յանցաւոքը ճամբար սերել ձեր միջոցներով, անով աւելի յաճախ կը յաջողիք, մի մոռնաք սակայն թէ իր առաջնորդ, տղուն լաւագոյն ընկերն էք, յոզնեցուցէք ձեր միտքը և վերջապէս պիտի գաննէք դարման մը որը արդիւնաւոր պիտի ըլլայ, երբ սկառատը զգայ որ խրատը զի՞նքը սիրողէ մը կուգայ...»:

Այս ժամանողութեամբ տարուած եմ. ժամը կը նայիմ արդէն եօթն է, խմբակին հաւաքման սուլիչը կը փշեմ և սկառատները խմբուկի և կենդանին ձայնը հանելով՝ վաղելէն շուրջս կը հաւաքուին:

Խմբակին փոխ-սուաչնորդը նամակ մը կուտայ, բացակայ սկառատէ մը եկած է իր բացակայութեան պատճառը կ'իմայնէ:

Նախ կիրակի օրուան տեղի ունենալիք արշուի մասին հրահանգները կուտամ և զանազան պաշտօններ կը յանձնեմ ամէնուն:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 8.—

Ետքը նայէ՛ նեռուն պիտի նշմարես խոշոր միայնակ ծառեր, բայէ անոնցի՛ ամենամօտը և հոն է զանձը.—

Բոլոր սկառատներու ս կուտամ մօսաով գըրուած թուղթ մը որուն մէջ հարցում մը ուղղուած է և կը յանձնարարեմ յաջորդ հաւաքումին պատասխանը բերել կրկին մօսաով գրուած և կը խոստանամ լաւ պատասխանողին նուէր մը տալ, այսպէսով անոնց առիթը տուած կ'ըլլամ մօսս սորվելու:

Այն իրիկուան ծրագրիս մէջ կայ նաև նախնական դարմանի, արիւնահոսութեան և ուկրաբեկումի դասերը, փորձերով կը բացարեմ արիւնահոսութիւնն մը դադրեցնելու և կոտրած սոկոր մը անշարժեցնելու ձեւերը:

Այս դառախօսութիւնն 20 վայրկեան տեւած է, կը վերջացնեմ և կ'սկինք խաղալ: Տըղոցը մէջ ուրախ տրամադրութիւն մը սահեծուած է, չեմ ուզեր առիթը փախցնել և անոնց կը յիշեցնեմ սկառատական պարտականութիւնները և դաւանանքի գործադրութիւնը:

Անցեալ հաւաքումին կէս ձգած պատմութիւնս կ'ամրողջացնեմ:

Արդէն ժամը 8.30ն է, հաւաքումը վերջացնելու ժամանակ է: Ամէնքն ալ գիշեր բարի ըսելով կը մեկնին:

Յանցաւոր սկառատին կը մօտենամ և կամոց մը կ'ըսեմ որ սպասէ: Երբ ամէնքը կը մեկնին, կը փորձեմ ամէն ձեւով հասկցնել թէ իր ընթացքը անվայել է իրեն համար. կը ջանամ պարզել սկառատի մը պարտականութիւնները ցայց տալով թէ զանոնք գործադրել որքան դիւրին գործ է, կը խօսիմ նաև իրեն սպասող երջանկութեան մասին երբ բոլորէն սիրուած ու գնահատուած սկառատ մը ըլլայ...»:

Զգայուն տղայ մըն է, շուտով նշմարեցի թէ յուզուած էր: Խոստացաւ ինքնինք ուղղել և իրօք ալ իր խօսքը յարգելով լաւ սկառատ մը եղած է այսօր:

ՆԱԽԿԻՆ «ԷՇ»

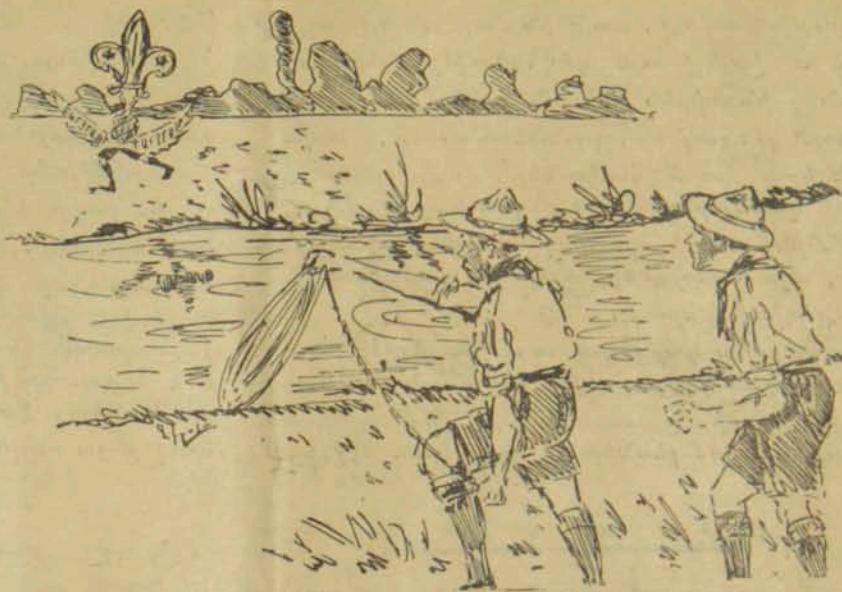
ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 6.—

200 մէթը մօտաւորապէս դէսի արեւելք պատի մը տակ:

Ա. կարգի բննութիւն

Գրեց ԱՐԱՅ ՏՕՄԻՆԵԱՆ

Հին աղուէսը «բռւերու առաջնորդին կը զրէ այս նամակները, որոնց պիտի յաջորդեն նաեւ շարք մը ուրիշ նամակները: Ա. կարգի թնութեան պատրաստուելու համար կարգացէք այս նամակները առանց մէկ հատը փախցնելու, վատահ ենք որ պիտի սիրէք այս զրութիւնները:

Նամակ թիւ I

ՍԻՐԵԼԻ ԱՐԵԱՄ

Գիտե՛ս թէ Սկառուտ Պետր կ'ուզէ որ իւրաքանչիւր սկառուտ ըլլայ Ա. կարգի: Զե՞ս կարծեր թէ Բ. կարգի մէջ մնալ վայել է միայն երկրորդակարգ տղուն: Սկառուտական ըմբռոնում ունեցող տղուն համար Ա. կարգի պայմանները դժուար չեն երեւիր, բայց պէտք է նախապէս անցած ըլլալ Բ. կարգի կամուրջէն:

Խիստ ուրախ եմ իմանալով թէ խմբակը փայլուն յաջողութեամբ անցուցած է իր քըննութիւնը և գովիլի փութկոտութեամբ կ'ուպասէ իր արժանի դիրքին: Իրական սկառուտներ են ընկերներդ, կամ աւելի ճիշդ՝ այնպէս ըլլալ կ'ուզէն, որովհետեւ սկառուտի անունը արժանաբար կրել կարելի է միայն Ա. կարգի քննութենէն յետոյ: Եսանդը սակայն պէտք չէ որ աճապարանքի բնոյթ առնէ և անհեռատես սկզբունքի մը հետեւանքի բերմամբ փոխուի յուսախարսութեան: Կրնաս ըսել խմբակիդ թէ առաջին կարգի քննութիւնը դիւրին չէ, բայց այս չի նշանակեր թէ դժուար է:

Մտէք ձեր բոյնը, տղաքը շուրջդ նստեցուր և պատմէ իրենց թէ ինչ կ'սպասուի իրենցմէ: Կրնաս նախ քննութեան պայմանները ըսել իրենց թուղթի մը վրայէն: Կը խրատեմ քեզ որ երեք չդասախոսես գիրքով և կոմը ընթերցում ընես հաւաքումի պահուն, գիրքը պահէ տան համար:

Իրենց աշխատութեան վարձատրութիւնը եղող առաջին կարգի նշանակը որ նոյնն է համաշխարհային սկառուտութեան մէջ, չներկացներ նիզակի ծայր կամ Ֆլեոր Տը լիս, ինչպէս կը կարծուի այս վերջիններուն հետ իր ունեցած նմանութեան պատճառաւ, այլ՝ հին ծո-

վային կողմնացոյցի մը հիւսիսի նշանէն առնուած է ան Ա. յա նշաննը շատ հին է նայնքան հին որքան կողմնացոյցը որ չինական գիւտ է: Կողմնացոյցը երբ Մարո Պոլոի կողմէ Եւրոպա բերուցաւ մեծ ծառայութիւնները մատոյց հին բուօներուն, (հետախոյզ) որոորդներուն և անտառի մարդոց, որոնք, այս պատճառաւ, անոր հիւսիսի նշանը ընդունեցին իբրև նշանակ: Պարէ զար գործածուեցաւ ու կրեց վոփիութիւններ, մինչեւ որ հասաւ իր այսորուան ձեւին, նկատելով որ սկառուտիզմն ալ պիտի առաջնորդէ սկառուտները մարդկութեանը ճշմարիտ ճամբուն վրայ, այս կազմակերպութիւնն այ նոյն նշանակը ընարեց, իբրև եղբայրակցութեան, բարի քաղաքացիութեան և անկեղծ բարեկամութեան տրատյայտութեան յատկանիշ: Նշանակին երեք թեւերը կը յիշեցնեն երգումին երեք մասերը:

Ուրեմն իթէ ուզինք արժանաբար գործածել զայն, պէտք չէ որ նմանինք հին ասպետներուն և բիօնըներուն, ըլլանք արի, անձնուէր, վեհանձն, քաջ, իրենց նման, պարտականութեան գիտակցութիւն և ինքնայրգանք ունենանք, և վերջապէս ըլլանք պատրաստ ամէն բանի:

Կ'ենթագրեւ որ այդպէս է նաև քու խըմբակդ:

«Հին աղուէս» ընկերդ

Նամակ թիւ II

ՍԻՐԵԼԻ ԱՐԵԱՄ

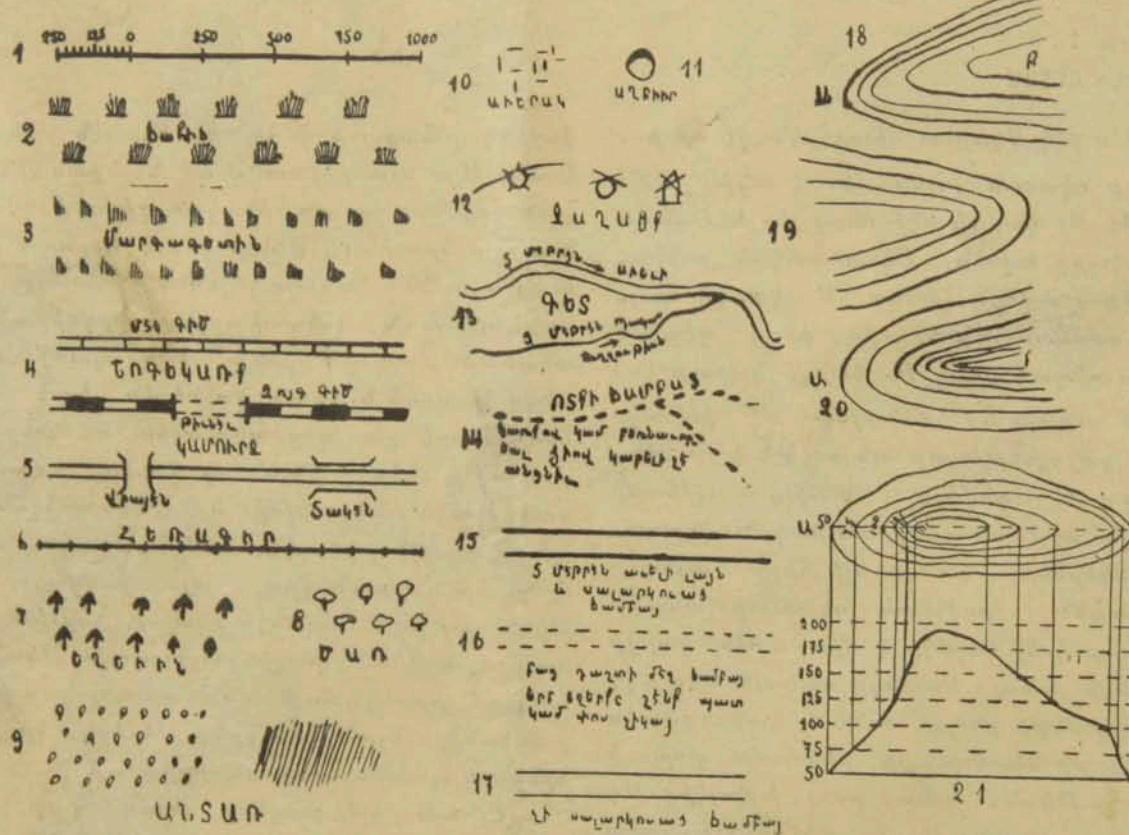
Լեռներ, բլուրներ, մարգագետիններ, անտառներ, գետեր, ծովեղերքներ, լեռան ճամբաններ, անապատներ և վերջապէս բնութեան բոլոր երեւոյթները, կը կարծեմ անտարբեր չեն

թողուր սկառատը, բայց ինք ալ աւելի պիտի սիրէ ու վայելէ այս գեղեցկութիւնները եթէ զիտնայ ինքնիրեն երեւան հանել զանոնք մենանօթ զիւղակներ, բանակավայրեր, ապատաններ, կարճ ճամբաններ, աղբիւրներ եղան զիտնել բնութեան ընդարձակ ծոցին չէն. ամէն ինչ աւելի հրապուրիչ պիտի երեւայ իրեն, այս հաճոյքները սակայն քարտէսով է որ ձեռք պիտի բերուի:

Քարտէս կարդալու առաջին փորձը հետաքրքրական կ'ըլլայ՝ իթէ լեռան վրայ կատարուի: Արշաւի մը առաջնորդէ խմբակը, անտառի մը կամ լեռներ ու դաշտերու մէջ ճամ-

(échelle) և հիւսիսի նշանը:

Առաջինը, ենթազրենք թէ քարտէսին վը բայ երկու որոշ կէտերու միջոցը 4 սթմ. է իսկ գեանին վրայ նոյն երկու կէտերուն միջև հեռաւորութիւնը 1 քիլոմէթր ըլլայ, այդ քարտէսին չափը 4 սանթիմ մէկ քիլոմէթրի տեղէ (Տես պատ. 1): Չափի կոտորակով նաև կը ներկայացուի, ինչպէս $1/25000$, ինչ որ կը նշանակէ թէ համարիչը այնպէս կը համեմատի յայտարարին հետ ինչպէս քարտէսին վրայ որևէ է հեռաւորութիւն իր ներկայացուցած հողամասին հետ: Համարիչը միշտ 1 սթմ. կ'ըլլայ, որով յայտարարն ալ պէտք է սթիմով նշանակե-

բան գտնել փորձէ և փորձել տուր. յետոյ հանգչելու համար երբ նստիք՝ քարտէսը տարածելով ձգէ որ իւրաքանչիւր սկառատ իրեն արդէն ծանօթ վայրեր գտնէ վրան. անցած ճամբանները, գտնուած վայրերնիդ, ինչպէս նաև կատարուած նախկին արշաւներու ճամբանները և բանակումի վայրերը:

Առաջին փորձը այս կամ այն հաճոյալի ձեւով կատարելէ յետոյ կրնաս վստահ ըլլալ թէ սորվելու վափաքն ու հետաքրքրութիւնը արթնցուցած ես խմբակիդ մէջ:

Ամէն անգամ որ քարտէս մը բացուի, երկու գլխաւոր բաներ կան որոնց նախ ուշադրութիւն պէտք է դարձնել, անոնք ին չափը

Պատկերներ

ուի, $1/25000$ տեսնելով կը հասկնաս անշուշտ թէ գեանին վրայ 250 մէթր տեղ 1 սթմ. տեղ կը բռնէ քարտէսին մէջ, ինչ որ վերի չափը կուտայ. պարզ չէ:

Սպայակոյսի քարտէսն է որ պիտի դործածես և որուն վրայ չափը վերսիշեալ ձեւով նշանակուած է:

Երկրորդը որ կ'ըսէի, հիւսիսի նշանն էր այս վերջինը քարտէսը հաստատելու կը ծառայէ, կողմէացոյցդ քարտէսին վրայ գետեղէ, դարձուր այս վերջինը այնպէս որ հիւսիսի նշանը ասեղին հետ նոյն ուղղութեան վրայ գտնուի և քարտէսգ հաստատած կ'ըլլաս:

Առանց կողմանացոյցի նաեւ կարելի է նոյն գործողութիւնը ընել . երկու որոշ կէտեր դիտէ , օրինակ հկեղեցի մը և աշաբարակ մը , գտիր քարտէսին վրայ և զիծով մը միացուր . յետոյ դարձուր քարտէսը մինչեւ որ այս զիծը զուգահեռական գտնուի միւս երեւակայական վրածին հետ : Կամ եթէ զտնուած կէտպ գիտեն քարտեսին մէջ , գտիր նաեւ անոր վրայ հեռուն նշմարուած որոշ մէկ կէտպ և իրարու միացուր , յետոյ քարտէսը դարձուր մինչեւ որ այս զիծը աեւնուած կէտին ուղղութեան վրայ գտնուի :

Արշաւի մը միջոցին երբ նուխընթրիքի համար կմնդ առնէք , մինչ ունանդ թէլ կը պատրաստին , միւսները քարտէս հաստատելու կրնան դրաղիլ՝ իրենց շուրջ տարածուող գիշերը և լեռները երեւան համելով քարտէսին վրայ , անոնց անունները , հեռաւորութիւնները կամ այլ մանրամանութիւնները կը սորվին :

Թէկ սկասաները նախնական քարտէս կարդալ զիտեն , բայց ես կտաած բոլոր այս բացարութիւնները խորհելով թէ գուցէ խորակիդ մէջ գտնուին չգիտացողներ :

Անշուշտ պիտի ուղէիր որ ցոյց տամ քարտէսին մէջ զործածող դանաղան նշանները , բայց ասոնք միշտ կը սարբերին դանաղան հեղինակներու գործերուն մէջ , այսուհանդերձ միքանի ընդհանուր զիծեր սասրւ կուտամ , պատուիրելով սակայն չըհիմնուիլ անոնց վրայ . լաւագոյն է զանոնք սորվիլ ուղղուի քարտէսին վըրային և յետոյ ինարկին բաղդատել , վերի 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, պատկերներուն հետ : Չեմ գիտեր ինչ ողգի պիտի ըլլայ զործածելիք քարտեսդ , եթէ անզիլիական բլլայ , հան պիտի հանդիպիս metaleed բառին , որ թերեւս խորհիլ տայ քեզ թէ ճամբան մէտուղէ շինուած է , բայց ոչ , կոտրած կրանիթ քարի կտորները ճածրու մետազ կը կոչուին , այդ քարերով սալայտակուած ճամբան կը կոչուի metalled , կամ chaussée ֆրանսերէն և Chosseen գերմ .

Այժմ քարտէս կորդալու մէկ ուրիշ պարագան , որ թերեւս սկիզբէն քիչ մը կընձուութիւններուդ , բայց շատ զըւարձալի կրնայ դառնալ իրենց եթէ զայն պարզութեամբ բացատրես , բլուրներու մասն է այն , ըստէ , փափաքիլի չէ՝ որ և է կէտպ մը տեռանելի կամ անտեռանելի ըլլալը հասկնուլ . լառ , ասիկա գիտնալու համար պէտք է նախ ըլուրներու շրջագիծերու մասին գաղափոր մը ունենալ :

Լեռները քարտէսին վրայ շրջագիծերու միջոցաւ ցոյց կը տրուին շրջագիծերը բլուրին շուրջ երեւակայական գիծեր են և իրենց ամէն մէկ կէտին վրայ հաւասար բարձրութիւն ունին մոլի մակերեւոյթէն . նոյնպէս իրենց միջեւ փոխագարձարար : Ասիկա հասկնալու ամէնսապարզ մեւերէն մին է՝ լեռ մը ամրողջութեամբ ջուրով ծածկուած երեւակայել . ենթագրէ թէ ջուրը յոնկարծ 10 մեթր կ'իջնէ . յետոյ 10 մեթր ես և այսպէս յաջորդաբար , բնական է թէ վար իջնուլով խրաքանչիր շրջանակ հետպէս աւելի լայն պիտի ըլլայ . քարտէսին վրայ սոյն բլուրը ցոյց տալու համար բաւական կ'ըլլայ աւրեմն՝ նոյնութեամբ վրան փոխագիծ այս շրջագիծերը — անչուշտ վերէն գիտուած ձեւին տակ — որոնց խրաքանչիրին՝ մին միւսէն ունեցած բարձրութիւնը միշտ նոյնը ըլլալ կարելէ : կ'ըլլայ նաեւ լեռուն բարձրութիւնը գտնել :

Շրջագիծերը նախ սեղմ ըլլան և յետոյ լայնան (Տես պատ . 18) , Ա. կէտը Բ. էն ունանեսանելի է . Երբ հաւասար միջոց ունենան զասպիտը միօրինակ է (Տես պատ . 19) իսկ եթէ նախ լայն ու յետոյ նեղնան Ա. կէտը Բ. էն ունանելի է (Տես պատ . 20) .

Օգտակար պիտի ըլլայ նաեւ լեռան ուղղանայիաց ձեւը կարենալ գծել , ինչ որ շրջագիծերու դրութիւնը կասարելապէս բմբրունել պիտի տայ իրենց : Ենթագրինք ունենալ հետեւեալ լեռը . (Տես պատ . 21) զայն կը կիսնք Ա. , Բ զիծով , յետոյ գծաւոր թուղթ մը կը բանենք քարտէսին տակ շրջագիծերու ներկայացուցած բարձրութեանց համաձայն թուղթին հորիզոնական գիծերը վարէն զէպի վեր կը թուանշանենք . այն կէտերէն ուր շրջագիծերը Ա. , Բ . զիծը կը կիսնք ուղղանայեացներ կ'իջեցնենք թուղթին վրայ գէպի շրջագիծին համապատասխանող հորիզոնական գիծը . ստացուած կէտերը միացնելով լեռան ձեւը կ'ունենանք :

Այս գծագրութիւնները գետնի անհաւասարութիւնները քետնի անհաւասարութիւնները քարտէսին վրայ հասկնալու կը ծառային : Այսպէս մի քանի անգամ փորձելէ յետոյ , չեմ յուսար որ խմբակիդ . մէջ գտնուի սկառուտ մը որ չկարենայ խմբոյն ցոյց տալ իրեն քարտէս մը ներկայացնելու պարզային . թէ գետինք ուր կը բարձրանայ կամ ուր կ'իջնէ :

Գիշեր մը , երբ ձեր բոյնին մէջ հաւաք-

ՄԻԱՅՈՒՄ

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՅ ՊՈՅ-ՍԿԱՌԻՏՆԵՐՈՒՄ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. ԵՏՏ

9 ՅՈՒՆԱԳ. 1922

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ Խզմիրի Հայ Պօյ-Սկառտներու Միութիւնը 1922 Յունիս 9 են սկսեալ մաս կը կազմէ Հ. Մ. Ը. Մ. ի եւ Խզմիր՝ կը դառնայ ԻԶՄԻՐԻ ՇՐՋԱՆԻ ԿԵԴՐՈՒՆը :

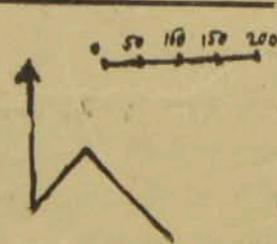
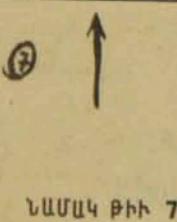
Միացման պաշտօնագրին պատճենը յաջորդով կռւտանի:

ուած ըլլաք, տարածէ քարտէսը, և իւրաքանչիւր սկառտափ երեւակայական ճամբորդութիւն մը ընել տուր. ճամբայ մը ցոյց տալով թող որ իրենք հետեւին անոր, ըսելով միայն ճամբուն տեսակը, ուղղութիւնը, կառքի համար անցանելի կամ անանցանելի տեղերը, զառիվեր թէ զառիվար, ճամբորդութեան երկայնութիւնը, չուրչի տեսարանները եւլն: Երբ հետեւինք ճամբու մը որ մի քանի շրջագիծ կը կիսէ, կը գիտանք թէ ան զառիվեր է, և որքան որ շրջագիծերը իրարու մօտ ըլլան ճամբան նոյնքան ցից է, իսկ երբ ուզենք լեռան բարձրութիւնը գիտնալ, բաւական կ'ըլլայ շրջագիծերը համուել քանի որ՝ ուղղահայեաց միջոցը այս է ամսող քարտէսին մէջ և որ այս վերջնոյն մէկ տնկիւնը նշանակուած կ'ըլլայ:

Եթէ խմբակիդ մէջ՝ քարտէս կարդալու դժուարութիւն կրողներ կամ քիչ հետաքրքրուողներ գտնուին, փորձ մը որ անքան օգտակար կ'ըլլայ նաև միւսներուն՝ խմբակային արշաւի մը միջոցին իրենց անձանօթ վայրերու մէջ կորուիին է, մի սարսափիր, մրցումի ձեւով ճամբան գտնել տուր և պիտի տեսնես թէ նոյն խաղը մի քանի անգամ խաղալէ յետոյ որքան արթուն պիտի ըլլան ընկերներով:

Այս նամակս թերեւս խիստ երկար երեւի քեզ, բայց չեմ կարծեր որ նոյնքան երկար ըլլայ քեզի զայն կարդալը. վերտոնին կարդալ ու հասկնալը:

«ՀԻՆ ԱՂՈՒԷ» ԸՆԿԵՐՈՒ

Պատրիստ, Խզմիրի Հայ Պօյ սկառտաներու օրկան կիսամսեայ պատկերազարդ: Տարեկան 100 դրշ. հատը 5 դրշ. հասցէ: P. O. Box. 5 Smyrne:

Մարդիկ աւելի բարի պիտի ըլլային երե ֆիշ մը աւելի զուարք ըլլալ աշխատէին:

ԺԱՄԱՆԱԿ ՀՅ ԱՌԵՑԵՐ.— Հայր.— (Իր տղուն որ ցեխի մէջ թաթիսուած զգեստով տուն կուզայ) Ասուած իմ, ինչ վիճակ է այս:

Տղան.— Ախ հայրիկ. փոսի մը մէջ ինկայ.

Հայր.— Խնչ եւ նոր հազուստներո՞վդղ

Տղան.— Այո՛, ժամանակ չ'ունեցայ զանոնք հանելու:

Զարմանալի չէ, — Փոքր եղբայրդ բանի* տարեկան է:

= Մէկ տարեկան է;

= Ծ. հ. շուն մը ունիմ որ մէկ տարեկան է բայց եղբօրմէկ կրկնապատիկ աւելի լաւ կը բալէ:

= Զարմանալի չէ. շունդ եղբօրմէս կրկնապատիկ աւելի ոտքեր ունի:

Կիրակոս. .... երկուքը մեկէն կ'ելլէ:

Գասառուն. — Ո՞չ, տեսնէնք, Կիրակոս, ոչ բնականաբար ...

Կիրակոս.— Բայց հայրս բաւտ թէ կ'ելլէ. երկու հաւկիթ մէկ հաւէն...

Դասարանին մէջ.— Ուսուցիչը.— Տարուան մէջ քանի եղանակ կայ:

Աշակերտը. (Որ սկսուած մըն է).— Երե՛ք, բանակումէ առաջ՝ բանակումէ եւ բանակումէ վերջ:

Այցելու մը, ազարակի աշխատաւորին.— Ի՞նչ տեսակ զիտնախնձոր կը տնկես հոն:

Աշխատաւորը.— Ինչ տեսա՞լ . . . . հում զետնուխնձոր:

— Աստամնաբոյմին զայդի՞ր:

— Այո:

— Ուրեմն ազատեցար:

— Այո, ինքը հոն չէր:

ԽՈՉԱՐԱՐԸ ԿԸ ԶՈՎԱՆԱՑ

Խօնաբարը կ'իրէք.— Խոնանոցը այնքան տաքցաւ որ պատուհանը բացի, տեսայ որ գարծեալ տաքէր դուռն ալ բացի, բայց այս ալ օգուտ լընելով ստիպուեցայ վերջապէս երթալ եւ ցանկապատին դուռն ալ բանալ:

Նորբենծան.— Էշ մը կապուած էր Յ մեթրոնց չոււանի մը, իրմէ 12 մեթր հեռու խոտի կոյտ մը կար եւ կ'ուզէք անոր համիլ, ի՞նչպէս րրա:

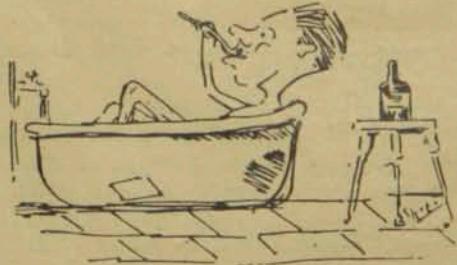
Ա. կարգի սկառուաք.— Անտարակոյս փրցուց:

Նորբենծան.— Ո՞չ ո՞չ, պարզապէս դէպի խոտը բալեց եւ կնքաւ զայն:

Ա. կարգի սկառուաք.— Բայց բաիր թէ Յ մեթրոնց չոււանի մը կապուած էր

Նողբենծան.— Այո՛, բայց տես, չուանը բանի մը կապուած չէր:

ԲԺԻՇԿԻՆ ՑԱՆՉԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բժիշկը — Ցանճնաբարութիւններս կէտ առ կէտ զործադրեցի՞ր:

Հիւանդը.— Այո՛, օրը երեք լոգանը ըրի:

Բժիշկը.— Երեք ի՞նչ . . .

Հիւանդը.— Երեք լոգանք՝ շիշին վրայ գրուած բացատրութեան համաձայն:

Բժիշկը.— Տարօրինակ բան՝ ի՞նչ գրուած էր... կարծեմ սխալունք մը պատահած է:

Հիւանդը.— Շիշին վրայ գրուած էր որ՝ դեղը պէտք է օրը երեք անգամ առնել ջուրի մէջ:

ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ազմուկը շատցած ըլլալով, դատաւորը զայրացած կը զոչէ. — այն անձը որ փափուրէ աւելի բարձր պիտի խօսի, զուրս պիտի նանուի:

Դատապարտեալը իր ամբողջ ծայնովը «կեցցէ՛», կեցցէ՛, պուալով դրան ճամբան կը բռնէ, ենթադրելով որ արգելրի դէմ զործեց!!!

Գիւզացիին մէկը օր մը թատրոն կ'երթայ:

Կիշէն զիներու ցանկը կախուած եւ տակն ալ բրոյօկրամին 5 դրշ. ըլլալը վրան զրուած է:

Գիւզացին. — Պարո՞ն, ինձի տումակ մը տուէք:

Տոմսակավանառը. — Թիվնաթռո. կ'ուզէ՛ք 200 դրուշ է:

Գիւզացին. — Ո՞չ, այդ սուզ է, ես աժան թիկնաթռո. մը կ'ուզեմ:

Տոմսակավանառը. — Աւելի աժան կայ 100 դրուշ է աթուը:

Գիւզացին. — Ո՞չ, ո՞չ, այդ ալ սուզ է աւելի աժան աթու. մը կ'ուզեմ:

Տոմսակավանառը. — Աւելի աժանը 50 դրուշ է, վերնայարկը:

Գիւզացին. — Բայց պարոն ատ ալ սուզ է, տիւնէք հոս բուօկուամ է, ինչ է, որ 5 դրուշ է, անէտ տուէք, անոր վրայ կը նստիմ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 4. —

100 հարաւ
70 հրաւ - Արևելի
100 սլումճու տիք
70 Արևու - հարաւ
70 հարաւ - Ալուս
70 Արևու - հիւսիս
50 հարաւ
110 Արև. - հիւս. Արևու
25 հարաւ
110 Արև. - հիւս. Արևու
25 հիւսիս

Կորուսան Տ Շքից

Դրեգ՝ Լ. ՍԱՐՈՒԽԱՆ

Այս պատմութիւնը զոր պիտի պատմեմ ձեզ, մի կարծէք թէ յարմարցուած հեքեաթ մըն է, չին հիմ զարերուն, աշխարհի վրայ դոյութիւն ունեցող Բարի Ռդի մասին կ'ուղեմ խօսիլ, այս նորին՝ որ երկար առեն մնաց մարդկութեան մէջ. թեթեւցոց անոր վիշտերը և բալասան եղաւ անոր վերքերուն Մարդկային ոչ մէկ աչք չաե-

սաւ դայն, բայց կը կարծուի որ անիկա բջիած էր հեռու ժամանակներու մէջ, մաքուր սրտերու և մեծ հազիներու խորքէն, այսոքն, ինչպէս կը բջիսի վճիտ առուակը կանանչ թուներու կողքէն նշունդով մաքուր՝ անիկա փնտեց և ընկերացաւ միայն այն սրտերուն՝ որոնք ծիւնէն աւելի անրիծ էին և ոսկին աւելի աղնիւ։ Անոնց բազուներուն ուժը դրացոց ու կրկնագասակեց սրտերուն քաջութիւնը Ու կ'ըսուի թէ այդ Ռդին շատ զարմանալի բարի Ռդի մըն էր կայծակի արագութեամբ անիկա կը թռչէր աշխարհի մէկ կողմէն միւսը, ու կը համակը ամէն տեղ՝ անոպասելի կերպով։ Հոն ուր պէտք էր օգնութիւն մ'ընել, հոն ուր պէտք էր բարիք մը մը դրձել անիկա հեռուներէն կը վազէր ու ճիշդ պէտք եղած միջոցին ուժ կը ներշնչէր առափետի մը բազուներուն կամ կը խրախուսէր թայլ սիրո մը, և զանոնք իրեն իրը գործիք՝ մարդկութեան թշուառութիւնը սփոսիելու, տկարները հզօրներու զէմ պաշտպանելու և մարդիկը ազնուացնելու ու երջանկացնելու համար կը գործածէր։

Լսած էք արգեօք առասողելական եօթ մընի նողաբախ ներու մասին, և կամ կարգացած էք աել մը Պեղասասի՝ թեւաւոր ձիուն անունը նամաւը կը կարծէին որ Բարի Ռդին այդ հոգաթափները հագուծ ծերունի մըն էր, և կամ Պեղասոսի ձիաւոր մը, որ զարմանալի արագութեամբ հոս ու հոն կը տեղափոխուէր, գիշեր թէ ցերեկ, ամառ թէ ձմեռ, մի՛շտ արթուն, մի՛շտ որոնող՝ տառապող հոգիներու, լացող թշուառներուն։

Երբ ասեն մը զօրաւոր իշխաններ սկսան կեղեցել անպաշտպան ժողովուրդներ, Բարի Ռդին այդ իշխաններու գէմ հանից հաղարաւոր ասպետներու Անոնց սրտերուն ազնութիւն ներշնչեց, հոգիներուն՝ վեհանձնութիւն, զրահներով պատեց ու զրկեց զանոնք ամէն կողմէ և միշտ հոն, ուր տառապանք կար հոն ուր վիրաւոր կար, հոն ուր մերկ և անունն մը կար, անոնք կ'երթային միիթարելու, թէշելու զզեստաւորելու և աղաստան մը պարգեւելու։ Անոնք ունէին երկար նիղակներ, զոր կը գործածէին երբ պէտք ըլլար տկար մը պաշտպանել և սիրով կը մեռնէին իրենց անձը գոհելով իրաւունքի և արդարութեան համար Անոնք չէին զախնար մահէ, որովհետեւ խիղներնին հանդարտ էր, և քաջ էին, որովհետեւ սրտերնին մաքուր էր։

Երբ գոնուեցան նորանոր աշխարհներ, հաղարաւոր մարդիկ գացին ընակելու անձանոթ երկիրներ, վայրենիներով և գաղանաներով լիցուն Անոնք պէտք ունէին դաշտերուն մէջ աշ-

խանելու, բայց չէին կրնար միեւնոյն ժամանակ պաշտպանել ինքինքնին, որոնք զոհ կ'երթային յահամ բնութեան և զանազաններու, որոնց քմահանոյքը գութ չէր ճանչար երբէք։

Հողագործ մը, որ այսօր իր հողը կը հերկէք, վատահ չէր թէ վազը գազան մը պիտի չը յափշտակէ վինք կամ իր ընտանիքը և կամ վայրենիի մը թունաւոր նետը պիտի չըխրէ իր կուրծքը Արդի Ի՞նչ պիտի ըլլար այդ ժողովարդներու վիճակը, եթէ Բարի Ռդին օգնութեան համակը Հոկայ Թոիչք մը գործեց ան Ճին Աշխարհնէն նոր Աշխարհները, անձնուիրութեան, քաջութեան զաղափարը ներշնչեց մարդկանց։ Նատեր իրենց անձը նուիրեցին անողաշտապանները պաշտպանելու կամ վարչութեան մը քաշելու իրենց կամ վարչութեան մը քաշելու ամէն յարձակումներու դէմ Արդ մարդիկը վինձրեներն Հետախոյը էին, արժանի յոշորդները ասպետներու որոնք անտառները կ'ապէէին և այսպէսվ կ'ապահովէին կեսնքը իրենց երին՝ քաղաքներու կամ դաշտերու մէջ աշխատող անձերու կններու և տղոց, խաղաղ ու բարի մարդիկ էին այդ ինուրները, բայց զիտէին կոռուի ի հարկին և զոհուիլ ի սէր խաղաղութեան Ու այս ամէնուն համար ուրիշ ոչինչ ունէին անոնք իրենց վարձատրութիւն, բայց եթէ բարիք գործելու գոհուակութիւնը ինքինքնին երջանիկ կը սեպէին որովհետեւ իրենց անձնութիւնութեան նորհիւ ուրիշ ներ հանգիստ կ'ընէին։

Ամէն տեղ, ուր թափանցեց Բարի Ռդին՝ չպակեցան աշխիներու ու բարիները և այդ ամէն տեղերը յառաջ եկան մեծ ներսոններ։ Թէեւ իրարմէ տարբեր անուններ կրեցին անոնք, բայց միշտ գործեցին միեւնոյն Բարի Ռդին ներշնչումով։ Ու կ'ըսուի թէ այդ Ռդին պաշտպանը և զեկավարողը՝ վիշտապան Սուրբ Գէւորգն էր։

Օր մըն ալ աշխարհի մէջ պատահեցաւ սոսկալի դժբախողութիւն մը Բարի Ռդին յանկարծ անձետացան մէջտեղէն Անոր հետ անհետացան և բիուրեները և ասպետները, հերոսները, մաքուր հոգիները և մեծ սրտերը։ Մարդկութիւնը մնաց առանց ներշնչումի, չարերը տիբապետեցին ամէն կողմէ, և տագնապալի օրեր եկան մարդկութեան զիխուն։ Անուենետեւ ծանը նեղութիւններու միջոցին ի զուր կ'ապատուէր զօրաւորէ մը որ իր բազուկը ի սպաս զնէր տկարներուն Աղուաթեան և անշահախնդրութեան հետքը իսկ չկար... կարծես ծանը բեռ մը ծաներացաւ մարդկութեան ուսերուն, կարծես թանձը խաւար մը պատեց երկրի վրայ։

Այդ միջոցին յուսահատ մարդկութեան մէջն ծնաւ մէկը երբ ան մեծցու, այնքան աղնիւ էր, այնքան բարի, որ մարդիկ զայն կոչեցին Բարի

ՄՐՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Բոլորդ ալ մասնակցեցէք այս մրցումին որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ սկառուտներուն ամենասպական խաղերէն մին եղող գանձի որսորդութիւնը, սա տարրերութեամբ որ՝ փոխանակ իրական գետնի թուղթի վրայ պիտի կատարուի:

Արթնամիտ և Ա. կարգի քննութեան պատրաստուղ սկառուտներուն շոտ գժուար պիտի շ'ըլլայ զայն լուծել և մրցանակ մը շահիլ:

Կարելի է խմբակով կամ անհատապէս մասնակցիլ. առաջին ձեւը, առաջնորդներուն իրենց նորընծայ սկառուտներուն կարգ մը օգտակար դիտելիքներ սորվեցնելու առիթը կուտայ:

Կրնան մասնակցիլ ամէն տարիքի և ամէն կարգի սկառուտներ:

Պատասխանները կ'ընդունուին մինչև 15 Ապրիլ և հետեւեալ հասցէին. Խորասանճեան խան թիւ 26 Սիրքէճի կ. Պոլիս Բ-Շ 1 խումբ «Գանձ»:

ԹԷ ԻՆՉ ՈՒՆԻՔ ԸՆԵԼԻՔ

Ճամբար կ'ելլէք Բ. բանակումէն նամակ թիւ 1 ին մէջ եանուող բացատրութեանց համաձայն, այսինքն. «Ա. կարգի սկառուտ մը կ'ստանայ անթել հեռագիր մը ելն...» ինքինքնիդ դրէք այդ սկառուտին տեղ և իր կատարած ճամբորդութեան ամբողջ անցքը կարմիր գոյնով դժեցէք մեկնումի կէտէն մինչև գանձ առաջնորդող գիծը, ճիշտ այնպէս պիտի գծուի ինչպէս եթէ սկառուտը ոնցած ըլլար վրայէն՝ որոշապէս պէտք է երեւայ այն անցքը:

Ստորև բաց ձգուած տողերը լեցուցէք և այս թուղթը ամբողջութեամբ կարելով մեզ զրկեցէք վերի հասցէով:

Բազմաթիւ ճիշտ լուծումներու պարագային՝ մաքրութեան և պատասխանի թուականը նկատի պիտի առնուին:

ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ.—

Կերակուրի աման մը, կացին մը, կարսիր խաչի տուփ մը, և այլ սկառուտական գոյքեր: Դատաւորին որոշումը վերջնական պիտի նըկատուի: Արդիւնքը յաջորդ թիւներէն մէկուն մէջ կը հրատարակուի:

Անուն	.....
Խումբ	.....
Հասցէ	.....
Թուական	.....

ՀՐԱՄԱՐԱԿ ԵԼԱՆ

Ամերկ, Գրական—Գիտական Ամուագիրի Ա. թիւը կեղեցիկ եւ մարտր տպագրութիւն, կը հրատարակուի Վիեննա, Սիցոն Յակոբեանի խմբագրութեամբ: Բաժանորդագին 15 ֆրանգ կէս տարիեկանը՝ հատը 3,50 ֆր. Հասցէ; Rédaction «AREG», S. Hagopian Vienne (Autriche), VII. Mechitaristengasse 4.

Ա.24. ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ ՀԱՅՈՑ ՇԻՆԻ, ԳԵՂԱՏԻԱ Նկարագարդ հատոր մը, դամբարաններու նկարներով: Հաւարեցին եւ կազմեցին Գառնիկ Ատիլ Տ. Դասպարեան եւ Հրանդ խուշեան:

ԲԱԶՄԱՎԱՎԵԴ, Ամսագիր Գրական—Բանասիրական: Բաժնեգին 25 ֆրանգ: Հասցէ; Rédaction de la revue «Pazmavet» St. Lazar venise (Italie);

ԴԱՐՄԱՆ, ԹԺՂԱ—Առողջապահական եւ գիտական ամսաթերթ: Բաժնեգին 150 դր. տարեկան, հատը 12, 50 դր:

ԿԵԼԻԿԵԱՆ ԵՐԳԱԲԱՆ, Կոմիտաս վարդապետի յառաջարանով նոխ հատոր մը, ընտրուած 415 հատ ժողովրդական երգեր, կեղուն «Կիլիկեան Գրավանատանց» Բերա, Դապիստան փողոց թիւ 37:

ԿԵԼԻԿԵԱՆ ԱԲՅԱՆԱՅՐԸ, մահուան առթիւ յարգանքի սպասուի, պատկերագարդ: հրատարակութիւն ԲԱԶՄԱՎԵԴ: ի:

ՏԱՐԵՅՈՑՑ ԿԵԼԻԿԵԱՆ, միամեայ օրկան, գրական, ընկերաբանական, պատմական-գեղարուեստական պատկերագարդ հատոր մը հետաքրքրական բովանդակութեամբ: զին 100 դր:

ՀԱՅ ԲՈՒԺՈՒԿ, թժղկական—առողջապահական ամսաթերթ: Բաժնեգին տարեկան 100 դր: հատը 10 դր:

ՀԱՅ ԿԻՆ, կիսամսեայ հանդէս: Բաժնեգին 300 դր: տարեկան հատը 12, 50 դր:

ԿՈՉՆԱԿ ՀԱՅՈՍԱՆԻ, գրական—ընկերաբանական շաբաթաթերթ: Բաժնեգին 5 տոլսր, 50 ֆր. հասցէ: The Gotchnag. 287 Fourth. ave. Nev-York:

ՀԱՅ ԵՐԳԵՐ, կազմեց՝ Վ. Սրուանձտեանց: Զայնագորուած ժողովրդական երգեր, դաշնակի եւ խմբական երգեցողութեան համար: Գին 80 դր. կը զանուի մեր գրասենեակը:

ՀԱՅ ԱԲՍՈՆԻ պատկերագարդ շաբաթաթերթ: բաժնեգին 250 դր: հատը 5 դր: Հասցէ Պայտ:

ՈՍՏԱՆ, կիսամսեայ պարբերագիր արուեստներու գրականութեանց եւ զիտութեանց: թիւ 21-24 Գ. տարի:

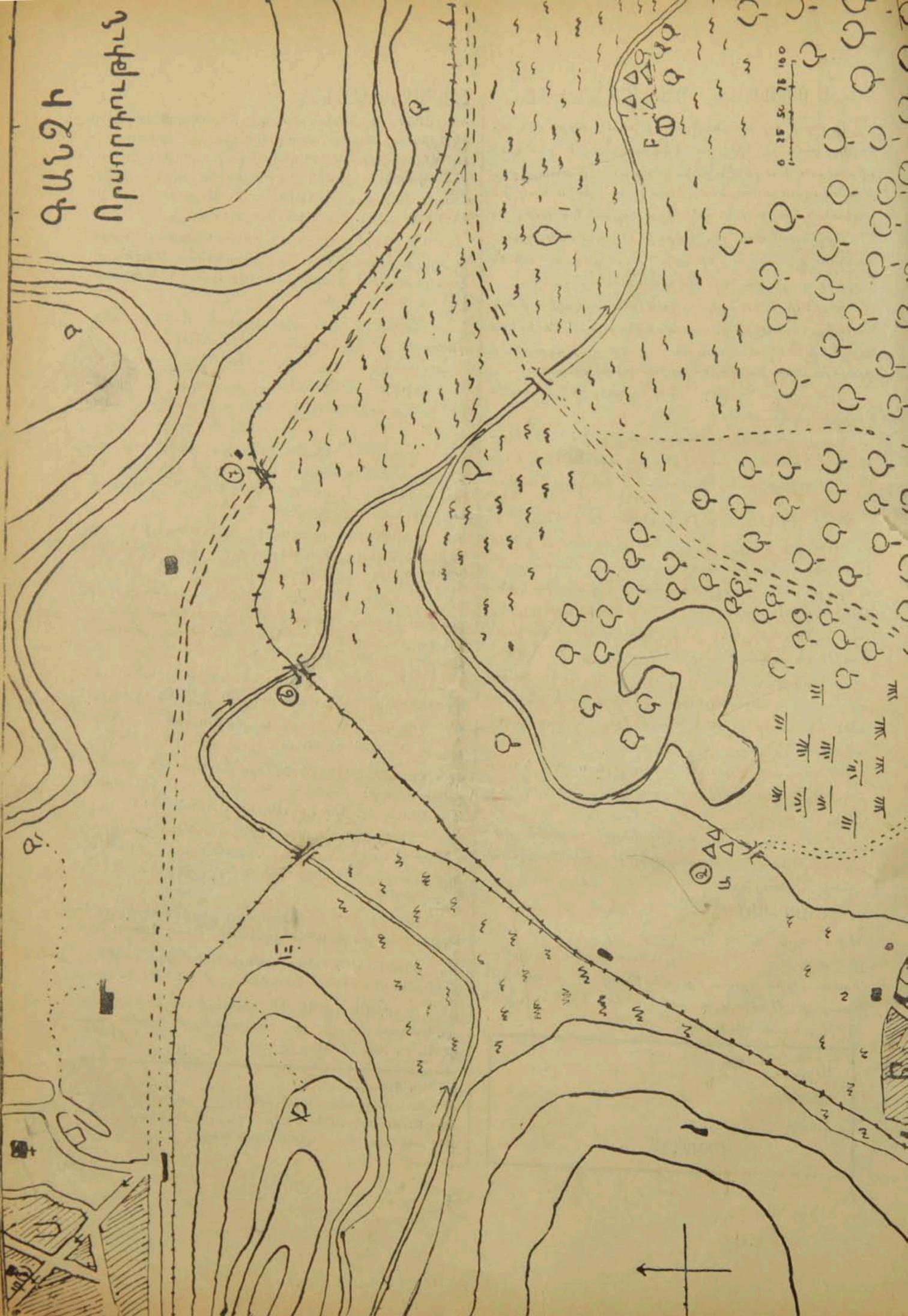
ՍՈՒՐԵՊԱԿՈՆ ՄԱՍՈՒԼ, օրաթերթ սուրբիոյ շրջանի բաժանորդագին 200 դր: սուրբիական, 40 ֆրանգ. հասցէ: B. P. No. 72 Alep-(syrie):

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 1.—

Ա. Կարգի սկառուտ մը անթել հեռագիր մը կ'ստանայ Ա. բանակումէն՝ ժամը 9 ին «ԱՆՄԵՆԱԿԱՐԾ համրով հոս եկուր» խկոյն ճամբար կ'ելլէ:

ԳԱՎՉԻ

Արտորդութիւն

Մարդը: Անիկայ իր ժամանակը անցուց հին հին գրքեր կարդալով ու խորհելով Ու երբ չատ կարդաց և չատ խորհեցաւ, տեսաւ թէ մարդկութեան դժմախոռնիւթիւնը չար կիրքերուն պատճառաւ է և հասկցաւ թէ երջանկութիւնը կընայ տիրել աշխարհի վրայ այն ատեն միայն երբ բարիները չատնան:

Եւ ո՞վ կընար բարիները շատցընել երկրի վրայ, եթէ ոչ ոոյնինքն թարի Ոգին, եթէ անդամ մը անիկա կրկն հաստատուէր մարդկութեան մէջ, խաւարը կը փարատէր և բեռը կը թեթեւար անոր ուսերէն, երկար ատեն թարի Մարդը կանչեց այդ Ոգին, գիշերը, մենութեան մէջ, բայց անիկա բնաւ չեկաւ, և իր կոչերուն պատասխան մը չ'ստացաւ. կը թուէր թէ այլեւ կորսուած էր...

Վերջապէս օր մը, թարի Մարդը ժամանեց մեծ համբորդութիւն մը ընել, վնասուելու համար այդ կորսուած Ոգին: Հագաւ իր հաստ վերարկուն, իր քսակը լեցուց ոսկիով և ցուղը ձեռք առնելով ելաւ համբայ: Նախ պրապուց դաշտերը, յետոյ բարձրացաւ լեռները

Իր հայրենի լեռներու մէջ ժամանակաւ չըջած էին ասպետները Ամէն քար, ամէն ժայռ, անշուշտ պահած էր մէկ յիշատակը այդ մոռցուած մարդկանց որոնք ոչ գիտէ ճիշտ իրենց մօտ ազատած էին թշուառի մը կեանքը կամ փրկած՝ անպաշտպանի մը պատիւը:

Թարի Մարդուն թուեցաւ թէ թարի Ոգին զեռ կը սաւառնէր այդ լեռներու մէջ ու յուսաց գտնել զայն քարայրի մը մէջ պահած կամ անսառի ժառներուն տակ ծածկուած, սպասելով մէկուն որ գայ և զինքը գտնէ: Ամէն կողմ ֆնտուեց ու պրապուց, սպասելով սրտատրի այն վայրկեանին, երբ թարի Ոգին պիտի ելլէր դիմացը:

Իրիկուն մը անիկա կ'անցնէր խորանի ձորէ մը, մտիկ ընելով տերեւներուն շուտէր, վտակներու կարկաչը, անոնց ձայնին ո և է շշտին մէջ գտնելու համար իր վնասուածին մէկ հետքը Երբ ալ յոդնենցաւ և միութիւնը անթափանց դարձաւ, անիկա հանեց իր վերարկուն ու պարկելով գետին ծածկուեցաւ անով, քունը անմիջապէս ծանրացաւ իր աչքերուն վրայ: Ամէն կողմ լուսթիւն կը տիրէր այդ միջոցին և Մարդը կարծեց թէ ինք մինակ էր և իր շուրջ ոչ ոք կար: Բայց կը սխալէր: Հազիւ թէ իր աչքերը գոցեց՝ ազմուկ մը զինքը յանկարծ արթընցուց, երեք հոգի տեսաւ իր մօտ, ու մտածելով թէ թարի Ոգին զրկած էր զանոնք իրեն, ուղեց խօսիւ թայց մարդոցմէ մին գոցեց իր բերանը, երկորդը մօտեցաւ իրեն և հարցուց.

— Ի՞նչ կը վնասես հոս:

— Ես կը վնասեմ թարի Ոգին, պատասխանեց թարի Մարդը, այն Ոգին որ ասպետներ յառաջ բերաւ այս լեռներու մէջ:

Թարձրածայն քքիէ մը արձակեցին միւնները, անոնցմէ երբորդը խեց անոր վերարկուն, ու քսակը պահանջեց:

Այն ատեն անիկա նկատեց թէ ի՞նչ ահարկու նայուած քներ ունէին այդ մարդիկը և հայելի պէս տեսաւ անոնց սրտին շարութիւնը լւկեց անոնց դէմ պաշտպանել ինքզինքը և գիմադրեց իր ամրող ու ժողով երեք մարդիկը յարձակեցան իր վրայ և ինք

տեսաւ դաշոյնի մը շողալը, ու յետոյ զգաց որ տաք արինը կը հուրծքէն Մինչ աւազակները փախան, ինք նուազած գետին ինկաւները առտուած զովութիւնը սթափեցուց զիքն, նկատեց որ կիսամերկ էր և կողոպտուած: Այդ վիճակին մէջ երկար ատեն սպասեց որ ասպետ մը գար իր վէրքը կապերու և վրէժը լուծելու համար, բայց ոչ ոք եկաւ Մեծ զժուարութեամբ առաջ իր ցուալը, որ միայն զերծ մնացած էր յափշտակուելէ, ու ինքինքը քաշկուեց մինչև մօտակայ աղբիւրը: Ստիպուած էր անձամբ ինամենի ինքինքը, որովհետու իր հայրենի լեռներուն մէջ այնեւ բարիներ չկային: Չարերը պատճառ եղեր էին, որ թարի Ոգին փախչի հեռու աշխարհներ:

Երբ իր վէրքէն բժշկուեցաւ թարի Մարդը՝ շտապեց երթալու հեռու երկիրներ, անիկա իր խուզարկութիւնները շարունակեց այն անտառներու մէջ ուր ժամանակաւ բիօնրիները չէին վարաներ կեանքերնին զոհիլու իրենց անպաշտպան ընկերներուն համար: Եթէ անոնք տակաւին մնացած չէին, զոնէ Ոգին մնացած ըլլալու էր Ռուսի վնտուեց զայն ամէն մտախ տակ, ամէն անդամներու խորքը, մոնիկ ըրաւ թուշուններու գեղգեղզանքները, ուրիշ ջանաց թարի լուր մը լսել: Եւ օր մըն ալ հասաւ տեղ մը, ուր իրճիթներ կային կառուցուած: Մարդիկ այդ խրճիթներու մօտ կ'աշխատէին գիշեր ու ցերեկ, անդուր անդադար:

Անոնք կը փոքէին հորեր ու ոսկիի կոյտեր կը հանէին թարի Մարդը տեսաւ զանոնք և ուրախացաւ, կարծեց թէ այդ մարդիկը կ'աշխատէին ու րիշներու օգտին համար:

Այդ միջոցին մեծ կառք մը անցաւ իր առջեւէն ամրոցովին սոկով թեռցած էր անիկա և բազմաթիւ մարդիկ, զինուած ոտքէն մինչև դլուխ, ըրջապատած էին զայն թարի Մարդը հարցուց ինքնիրեն, ինչ են այս զէնքերը: Եւ յանկարծ տարօրինակ տեսարան մը պարզուեցաւ այդ պահուն իր աչքերուն, կարծեց թէ երազ մըն էր ու դիտեց Ոսկիի կառքին շուրջ կատաղի պարբար մը ծայր տուած էր: Զարհուրելի աղմուկ մը հոն կը տիրէր և արինը կը հոսէր առատօրէն: Տաք արիւնի շոգին կը խառնուէր փոփորկի նման բարձրացած փոշիններու հետո: Երբ աղմուկը զագրեցաւ ու փոշին ցրուեցաւ սարսափելի պատկեր մը երեւան եկաւ այն տեղ: Ոնհամար գիակներ փոռուեր էին դետին, իսկ սոկոյ կառքը մնացած էր անտէր, որովհետու կենդանի մարդ մը մնացած չէր այլ ևս:

Արիւնի հոտը գինովցուց թարի Մարդը, ու անիկա փախաւ հեռու, հեռու և Ալ հասկած էր որ այն անտառի մէջ ուր ատենուք սէր և անձնուիրութիւն կը տիրէր, հիմայ սոկոյ փայլը կուրցուցած էր մարդիկը, և քարացուցած անոնց սիրտերը:

Թարի Մարդը կրկին կարեց ովկէաններ և մարդկը ըրաւ անոնց փոթորիկները: Բարձրացաւ երկնամերձ լեռները ու գիտեց անոնց վեհութիւնը: յետոյ իջաւ սառցապատ գաշտերը, անձայրածիր անսպասները, ամէն տեղ վնասուեց, ամէն կողմ որոնեց, այլ սակայն ի զուր, ամէն բան մնաց լուռ...

Ու երբ տարիներ ու տարիներ լըջելէ յետոյ ոչ մէկ հետք գտաւ իր վնասածէն, անիկա յուսահատ

կանգ առաւ ճշգ այն վայրը՝ ուր Ա. Գէորգ պայքարած էր վիշապին հետ և զայն ջախչախած։ Հան՝ խոր հառաջ մը թռաւ իր կուրծքէն ու ալօթելու ձեւով մրմնից։

— Ո՞ւր ես գու, Ա. Գէորգ, Յարի Ոգին ա՛ կարսուած է անյոյս կերպով, Ու յոգնութենէն և անձկութենէն կմախացած իր գէմքին վրայ՝ երկու կաթիլ արցունը սահեցան մարդարտի նման։

Լիուած իր մտասեւուումէն, ցաւաստանչ և յիմարացած՝ անիկա իջաւ խրունկ քարայրները, հան ուր լոյսը բնաւ չէր թափանցեր, խոր խաւարի մէջ, իրեն յարմար տեղ մը լնտրեց, և պառկեցաւ հանգիստ տարու իր հիւծած մարմնոյն։ Անքուն էր և խիստ յոգնած այնպէս որ իր անդամները անդիշտապէս խոր թմրութիւն մը պատեց և անուշ հանդարառութիւն մը յաջորդեց ասոր կարծես թէ իր վերջին քունն էր որ կը քնանար նշուկ մը սականի խըռովից իր հանգիստը, իրեն թուեցաւ թէ խաւարի խորքէն ձայն մը կը լսէ. բացաւ իր աչքերը լոյս մը շողաց մուժ քարայրն մէջ, և այդ լոյսին մէջ երեւցաւ երիտասարդ և գառվուն ասպես մը։ (Տես քերի Վրայի կողմէն նկարը)։

— Ահա՛ ես, բաւ ձայնը իրեն, վիշապասպան Ա. Գէորգը, ե՞ս, որ պահած եմ Յարի Ոգին, որովհետեւ մարդեկ արժանի չեն զայն իրենց մէջ կոկերու քու պրատութիւներուդ հետեւեցայ սկիզբէն մինչեւ վերջ, զարմացայ որ փրկութեան կաթիլ մը կը փրնարուես հոն, ուր ազբիւները չորցած են; Գնայ՝ փնտուէ զայն հոն միանի, ուր նորաբաց գարունը կը թագաւորէ և մթնոլորտը մաքուր է, ուր վարդերու կոկոնները կը ձլին, ժաղուելով կապոյտ երկինքին, ուր վատակները վճիտ են ինչպէս ադամանդ։

Զայնը և լոյսը տկարացան հետոհետէ վերջին խօսքերն արտասանուած միջոցին և նախիկին խաւարը դարձեաւ պատեց ամէն կողմ. բայց Յարի Մարզը զգաց որ իր ուժերը կարծես մոգական գորութեամբ իրենց տեղը եկեր էին, և ներքին ուժ մը վինքը կը մղէր գէպի առաջ վերցուց իր ցուով, զոր քարայրին մէկ անկինը նետեր էր, ելաւ յարայրէն գուրա։

Սակայն ս՞ւր երթա՞ր. իր ուղեւորութիւններու ընթացքին շատ անգամներ անցեր էր այն տեղերէն ուր նորաբաց գարունը կը տիրէր, շատ յանախ տեսեր էր վարդի կոկոններու ծելը, բայց անոնց մէջ չէր գտած Յարի Ոգին։

Նստաւ զաշտի մը եզերքին, ուրկէ ճամբայ մը կ'երկարէր գէպի գիւղ ու հոն սկսաւ խորհիլ Ժխուր էր և անօթի, սրովհետեւ իր սպառած մարմնը սընունդ կ'աղաղակէր, բայց Յարի Մարզը չէր հոգար զայն գօնացնելու, այլ կ'ուզէր լուծել իր ուղեղին մէջ ցցուող տաժանելի հարցումը։

Այդ միջոցին ճամբայէն անցաւ ժերունի մը, որ տեսնելով գաշտին եղերը նստող մարդը, իր խորը մտած աչքերով զննեց զայն անգամ մը ու իր ալեհեր մօրուքը շարժելէն, բառ մը մրմնջելով ճամբան շարունակեց։

Յետոյ անցան երիտասարդ այր և կին մը։ Անոնք տեսան այդ մարդը, ծաղրեցին անոր կմախացած երեսը և բզիկ բզիկ ցնցոտիները, ու անցան։

Յարի Մարզը նկատեց այս ամերոջը և աւելի գառնացաւ։ Ու նոյն միջոցին լսեց երգի ձայն մը երեք մանուկներ էին անոնք, սրոնք ձեռք ձեռքի, և թռչունելով կը քալէին ճամբուն վրայ։ Երբ իր դիմացը եկան անոնք, լսեցին և պահ

մը իրենց պայծառ ակսարկը ուղղեցին իրեն՝ Յետոյ անսուցմէ մին մօնեցաւ իրեն և ըստ։

— Անօթիօ ես, ճամբարդ, կեր այս կ'որկանդակը, զոր մայլս տուաւ ինձի այս առտու։

— Երամայի կ'երեւաս, այնպէս չէ աւելցուց երկրարդը և նարինչ մը երկարեց անոր։

— Եթէ տիսուր ես երգ մը կ'երգեմ քեզի, ըստ երրորդը, և արձակեց իր մանկական ուրախ ձայնը, որուն սոխակները նարձագանդ տուին մօտակայ անտառի մէջ։

Իւ յետոյ գարնեալ ցատկատելով՝ մտան գաշտը՝ խազալու համար իսկ Յարի Մարզը իր ակնարկովը հետեւեցաւ անոնց իր տիսութիւնը իրաւ ա՛ փարանած էր, ու երբ քիչ մը ժամանակ դիմուեց մանուկները թէ անսեք վարդի կովան ներ էին, բացուած կանաչ գաշտի մէջ։ Գայնան թռչնութիւններու նման անոնք կը ցատկատելին ուրախ ծիծաղները արձակելով գաշտին մէջ, և բարութիւնը կը հոսէր անոնց մաքուր սրտերէն։

Ու երկրարդ տեսիլու մը ունեցաւ Յարի Մարզը Այս անգամ լոյսը ոչ թէ իր աչքերուն երեւցաւ, այլ մտքին մէջ ծագեցաւ, բոպէի մը մէջ մոոցաւ ան իր տառապանքներն և յագնութիւնը, որովհետեւ իրեն թուեցաւ թէ լուծած էր Ա. Գէորգի խօսքերուն գաղտնիքը և գտած էր Յարի Ոգին։

Այդ Յարի Ոգին պէտք էր գտնուիլ ամէն տեղ, ուր մանուկներ կային մաքուր սրտով, ուր բնութեան ծագիկը վարդի նման կը ծիլ և ուրկէ ըըլիս իստութիւնը Շատ մը մանուկներ ուշագրութեամբ յորդիցան այս ամբողջը, ոգեւորուեցան և ուխտեցին հին ասպետներու նման միշտ բարիք գործել ուրիշին։ Յարի Ոգին անոնց քաջալիք եղաւ իսկ Ա. Գէորգ պաշտպանը զարձաւ այդ մանուկներուն։

Եւ կը տեսնէք որ այս պատմութիւնը սուտ չէ, որովհետեւ եթէ սուտ ըլլար՝ դուք, սկասուներդ, այս պահուս չը պիտի գտնուէիք իմ շուրջու։

Խմբագրութիւն ցաւակցութիւն կը յայտնի Հ. Ա. Ը. Ա. Մ. ի հիմնադիր վաշչութեան անդամներէն եւ լաւագոյն աշխատուներէն Պ. Գրիգոր Մերնանօթին։ իր մօր այրի Տիկին Ֆլորիան ՄերձԱնջ Նօթի անակրնիկալ մահուան առքի։

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 2.—

Նամակ մը կար Դիրեն ճամբար որ չզրկուած էր Ա. Գիւղէն պրցածիղ չափ շուտ զիւղ վերադարձի, ժամանակ մի կորսնցներ բանակումի պիտը՝ ժամանակացոյն մը կուտայ որմէ կը տեսնէ թէ շոգեկառը Բ. կայացան դէպի զիւղ ժամ 10 ին կը մեկնի։